

УДК 378.046-021.68(477.82)(09)

В. В. Луцок,
працівник Волинського обласного інституту удосконалення вчителів з 1974 по 1988 рр.

Спогади, спогади, спогади...

Аналізуються основні напрями діяльності методистів інституту, розкриваються умови роботи його працівників у 70–80-х рр.

Ключові слова: Волинський обласний інститут удосконалення вчителів, кабінет курсової перепідготовки і школознавства, кабінет вечірніх (змінних) і заочних шкіл, докурсові завдання, програма курсів.

Lutsiuk V. V. Memories, Memories, Memories...

The main activities of methodologists of the institute are analyzed. The working conditions of its employees in 1970s – 1980s are revealed.

Key words: Volyn Regional Institute of Teachers' Qualification Improvement, advanced training room, room of evening and correspondence schools, precourse task, program of courses.

У вересні 1974-го я прийшов у Волинський обласний інститут удосконалення вчителів (так тоді він називався) методистом кабінету керівних кадрів. Наступні 14 років життя були пов'язані з цим закладом, де упродовж майже восьми літ працював завідувачем кабінету вечірніх (змінних) і заочних шкіл, а згодом чотири роки очолював кабінет курсової перепідготовки і школознавства.

Невеликий триповерховий будинок на тодішній вулиці Радянській нагадував рукавичку. На першому поверсі був великий актовий зал, справа від нього – бібліотека, ліворуч – кабінет виховної роботи (згодом туди перемістили кабінет трудового навчання). Другий поверх займали предметні кабінети, відділи дошкільних закладів, технічних засобів навчання, вечірніх шкіл, школознавства. У крихітній кімнатці працював заступник директора ІУВ (спочатку ним був Олексій Серафимович Козак, а після його переходу в обласний відділ народної освіти – Тетяна Миколаївна Наглюк, яка до того очолювала кабінет інтернатних установ). На третьому поверсі розмістилися приймальня і просторий кабінет директора, відділи початкового навчання, інтернатних установ і спецшкіл, фізики, математики, естетичного навчання. Мало не на кожних дверях – низка табличок-показчиків, а за дверима – рядочки столів, робочі місця методистів, уздовж стін – невеликі засклені шафи з папками, кілька стільців для відвідувачів, тумба з телефоном.

Очолював інститут Михайло Андрійович Падалко – колишній фронтовик, надзвичайно делікатна, м'яка і тактовна людина. Я не пригадую, щоб він когось розпикав чи підвищував голос. З ним, як і з його

заступниками, можна було порадитися, пошукати виходу із ситуацій, просто поділитися враженнями від побаченого. Узагалі атмосфера взаємопідтримки, взаємовиручки була нормою в колективі.

Можливості інститут мав доволі скромні: відсутність аудиторій (крім залу, використовували для лекцій кабінети технічних засобів навчання та фізики), гуртожитку для слухачів курсів, розмножувальної техніки. Тому при плануванні курсів мусили прораховувати і місце проведення лекцій, і проживання слухачів, домовлятися з навчальними закладами про оренду приміщень для занять, із залізничним вокзалом – про ночівлю у вагончику для приїжджених.

Навчальний рік методисти починали з відвідування перших уроків та роботи зі списками працівників навчальних закладів у відділі кадрів облвню. Наявність у кабінетах відомостей про педагогів давала можливість визначити контингент і спланувати організацію курсів, семінарів. Це стало вкрай необхідним у зв'язку із запровадженням у 1972 році атестації працівників освіти.

Половину часу займали відрядження і вивчення стану справ на місцях, пошуки об'єктів передового досвіду, аналіз післякурсової віддачі. Був час, коли дещо гіпертрофувалася контролююча функція управління. Жодна фронтальна перевірка обласного відділу освіти (а це щорічно чотири-п'ять районів чи міст) не обходилася без залучення фахівців ІУВ, а ще тематичні виїзди на місця. З одного боку, це давало можливість побачити реальний стан справ, дослідити ефективність семінарів та курсів, виявити об'єкти

3 ювілеєм!

для вивчення досвіду роботи, з'ясувати проблеми. З іншого – відволікало від власне методичних функцій. Плануючи роботу, ми намагалися поєднати інспекторські перевірки з наданням методичної допомоги, консультуванням на місцях. Левову частку часу займали узагальнення матеріалів перевірок у формі доповідних, аналітичних довідок та рекомендацій, які до серпневих конференцій учителів надсилали у відділи освіти, підготовка докурсових завдань, організація і проведення курсів, семінарів, опис вивченого досвіду.

Першими моїми наставниками стали сусіди по кабінету: Катерина Іванівна Чепель – мій безпосередній керівник, Ольга Олександрівна Романюк (вона очолювала кабінет історії), Віра Пилипівна Левчук (кабінет вечірніх та заочних шкіл), Василь Іванович Демкович (зав. кабінету географії), К. І. Чепель відзначалася принциповим, твердим характером. Мене вражала її феноменальна пам'ять, уміння після нетривалого спілкування розпізнати людину. Керівники шкіл побоювалися її, але й поважали за глибоку компетентність. О. О. Романюк була стримана, розсудлива; спокійна і розважлива В. П. Левчук; небалакучий, але спостережливий, дещо іронічний і дотепний В. І. Демкович. Часто забігала до кабінету жвава, весела, енергійна Віра Іванівна Пиркова – завідувач кабінету виховної роботи. Постійним радником з рослинництва та медицини була Марія Самійлівна Глушук, яка очолювала кабінет біології.

У 70-х роках кабінет курсової перепідготовки і школознавства був свого роду посередником у підвищенні кваліфікації керівників освітніх установ, починаючи від завідувачів відділів, працівників методкабінетів і кінчаючи керівниками загальноосвітніх навчальних закладів, між Центральним інститутом удосконалення та факультетом перепідготовки керівних кадрів Луцького педінституту (планування контингенту слухачів, забезпечення своєчасного проходження перепідготовки, вивчення післякурсної віддачі). На базі обласного інституту проводилися короткострокові, здебільшого двотижневі курси новопризначених керівників шкіл, настановчі семінари. Лише з будівництвом нового приміщення з'явилася можливість забезпечувати підвищення кваліфікації управлінських кадрів безпосередньо у стінах ІУВ.

70–80-ті роки в освіті – це політехнізація навчання, створення міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, перехід на навчання з шести років, упровадження кабінетної системи, оптимізація навчально-виховного процесу, поширення ідей педагогіки співробітництва, реалізація реформи загальноосвітньої і професійної школи. Саме шкільна реформа стимулювала розширення матеріально-технічної бази інституту. Новому директорові Ганні Семенівні Маслай довелося опікуватися добудовою

сучасного навчального корпусу, його забезпеченням меблями, устаткуванням. Попрацювати над оснащенням нових приміщень довелося всім, починаючи від техпрацівників і кінчаючи методистами. Знайомство з досвідом колег із Брестського ОІУВ дало змогу продумати обладнання кабінетів, дещо перейняти з організації роботи.

Нині здається анахронізмом, що 33 роки тому в усій установі було менше десятка друкарських машинок, а докурсові завдання, рекомендації до серпневих конференцій тиражували на ротаторі вельми обмеженим накладом. Місяцями доводилося чекати на видання в друкарні плакатів, буклетів з описом передового досвіду після узгодження в управліннях охорони державних таємниць у пресі та поліграфії і видавничої діяльності.

Програма курсів передбачала блок занять: суспільно-політичний цикл, лекції з питань теорії і методики навчання та виховання, психолого-педагогічну, методичну підготовку, питання охорони праці й техніки безпеки, педагогічну практику на базі навчальних закладів, обмін досвідом на підсумковій конференції, анкетування слухачів курсів. Методисти працювали з добором лектури. Так, заняття з педагогіки, психології проводили науковці педінституту, лекції на суспільно-політичні теми читали лектори обкому партії, товариства «Знання», фахівці відповідних організацій. Неодмінною умовою була зустріч слухачів курсів із керівниками обласного відділу освіти. Постійним попитом користувалися матеріали з досвіду роботи, зібрані у кабінеті: зразки планів роботи, шкільної документації, розробки уроків, позакласних заходів, оригінальні наочні посібники. Під час курсів слухачі зустрічалися з кращими педагогами-практиками, відвідували й аналізували уроки, позакласні заходи, розробляли зразки документації, проводили екскурсії на підприємства, у музеї, культуропоходи в театр.

Кабінет школознавства вивчив і пропагував досвід управлінської діяльності Луцького і Нововолинського відділів освіти, тодішнього директора Ковельської школи № 11 Б. П. Клімчука.

Доля звела мене з багатьма цікавими людьми у стінах інституту: Олексієм Панасовичем Тираком (зав. кабінету української мови і літератури), Юрієм Івановичем Назарчуком (зав. кабінету російської мови), Борисом Павловичем Терпілем, Наталією Панасівною Дроботовою (кабінет фізики), Богданом Олексійовичем Третьяком (кабінет математики), Марією Олександрівною Лукашук, Ніною Іванівною Оболонською (кабінет початкового навчання), Володимиром Олексійовичем Ящуком (кабінет ТЗН). Їх знали у всіх куточках області, де доводилося бувати. А скільки цікавих людей зустрів я у школах! Та, власне, пізнав по-справжньому свій синьоокий край завдяки праці в інституті удосконалення вчителів.